

UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ DIN BUCUREȘTI
Facultatea de Management Financiar

MANAGEMENT BANCAR

Titular de curs:
Prof.univ.dr. Dan CONSTANTINESCU

2022-2023

I. Repere conceptuale

- **Sistemul bancar din România**
- **Activități specifice instituțiilor de credit**
- **Locul și rolul instituțiilor de credit în economie**
- **Managementul bancar; funcții și obiective**

Arhitectura sistemului bancar

- **Instituții de credit - *elemente definitorii*:**
 - atragerea de depozite sau alte fonduri rambursabile de la public
 - plasarea disponibilităților sub formă de credite în nume și cont propriu
- **Instituții conexe**
 - Fondurile de garantare a depozitelor
 - Societățile de transfer de fonduri și decontare
 - Fondurile de garantare a creditelor
- **Instituții de reglementare și supraveghere**
 - Banca Națională a României
 - Autoritatea de Supraveghere Financiară

Arhitectura sistemului bancar

Tipologia instituțiilor de credit

- △ bănci cu capital public
- △ bănci cu capital majoritar de stat
- △ bănci cu acționariat privat
- bănci specializate în operațiuni curente cu clienții (*retail banking*)
- bănci specializate în operațiuni cu clienți mari (*corporate banking*)
- bănci specializate în activități dedicate (*private banking*)
- bănci specializate în activități de investiții financiar-bancare (*investment banking*)
- bănci specializate în activități de asigurări (*insurance banking*)
- bănci universale
- băncile mutuale
- cooperative de credit
- case de economii
- casele de credit municipal
- alte instituții specializate.
- ☐ bănci de afaceri
- ☐ bănci de depozit (comerciale)
- ☐ bănci electronice
- ☐ bănci industriale
- modelul băncii dividende
- modelul băncii fragmentate
- modelul băncii la distanță
- modelul băncii virtuale

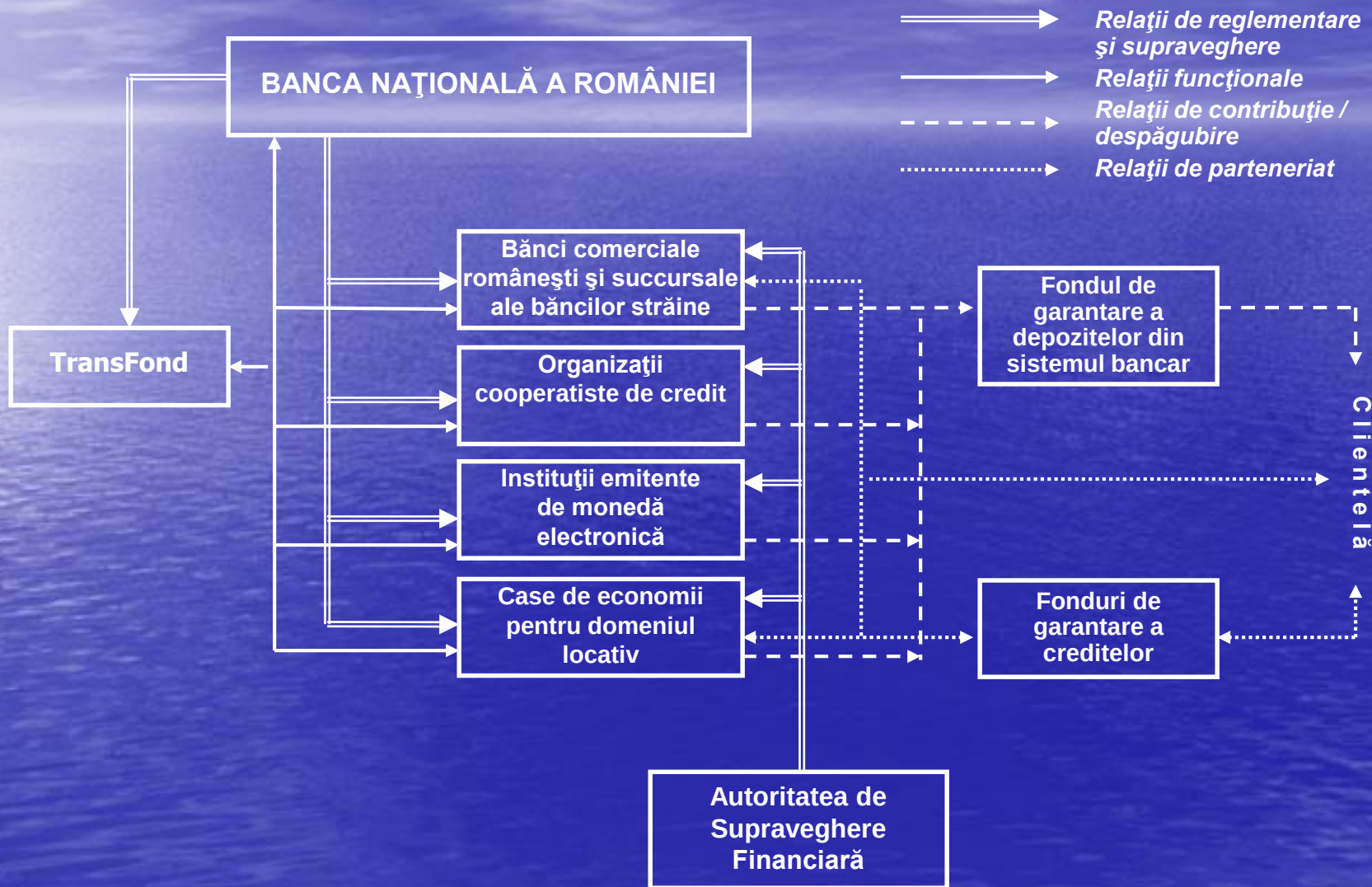
Arhitectura sistemului bancar

Legislația românească

- Bănci
 - persoane juridice române
 - sucursale ale instituțiilor de credit din alte state
 - instituții de credit autorizate și supravegheate de autoritatea competentă dintr-un stat membru UE
- organizații cooperatiste de credit
- bănci de economisire și creditare în domeniul locativ
- bănci de credit ipotecar
- instituții emitente de monedă electronică

EXIMBANK și CEC (elemente atipice)

Sistemul bancar din România

Activități specifice instituțiilor de credit

- **Funcții principale:**

- atragerea mijloacelor bănești temporar disponibile ale clienților în conturile deschise de către aceștia
- acordarea de credite pe diferite termene și efectuarea altor tipuri de plasamente
- gestiunea riscurilor specifice sistemului bancar
- emiterea de monedă și punerea ei în circulație (monedă de hârtie și divizionară, monedă de cont)
- efectuarea de viramente între conturile deschise la alte bănci și a plăților în numerar
- emiterea și cumpărarea de instrumente de credit și a altor titluri negociabile
- vânzarea-cumpărarea de valută și alte operațiuni valutare
- sinteza informațiilor privind mișcările de fonduri și de valute
- asistență și consultanță financiar-bancară

Activități specifice instituțiilor de credit

- **Activități permise:**

- atragere de depozite și de alte fonduri rambursabile
- contractare de credite, inclusiv operațiuni de factoring, scontare, forfetare
- leasing financiar
- servicii de transfer monetar
- emitere și administrare de mijloace de plată (cărți de credit, cecuri, monedă electronică)
- emitere de garanții și asumare de angajamente
- tranzacționare în cont propriu sau în contul clienților, în condițiile legii, cu: instrumente ale pieței monetare (cecuri, cambii, certificate de depozit), valută, contracte futures și options, valori mobiliare și alte instrumente financiare
- intermediere în oferta de valori mobiliare și alte instrumente financiare (subscriere, plasament, alte servicii aferente)
- acordare de consultanță
- intermediere pe piața interbancară
- administrare de portofolii ale clienților și consultanță legată de aceasta
- păstrare în custodie și administrare de valori mobiliare și alte instrumente financiare
- prestare de servicii privind furnizarea de date și referințe în domeniul creditării
- închiriere de casete de siguranță

Activități specifice instituțiilor de credit

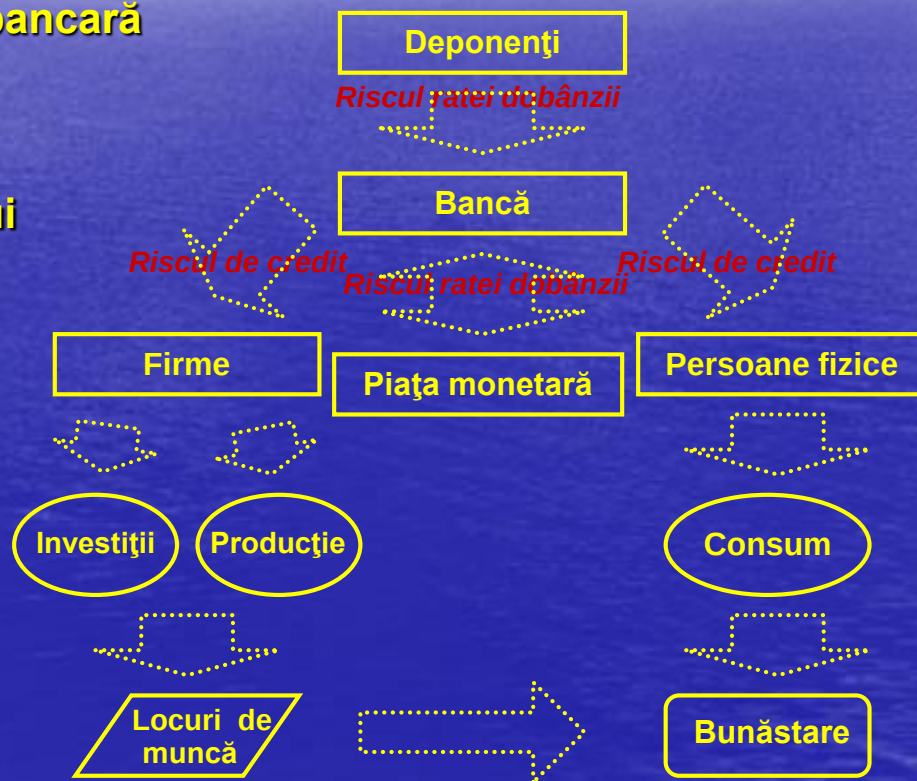
- **Activități interzise:**

- operațiuni cu bunuri mobile și imobile, cu excepția celor reglementate
- gajarea propriilor acțiuni în contul datoriilor băncii
- acordarea de credite sau furnizarea altor servicii clienților, condiționată de vânzarea sau cumpărarea acțiunilor băncii
- acordarea de credite garantate cu acțiunile emise de bancă
- primirea de depozite, titluri sau alte valori, când banca se află în încetare de plăți
- acordarea de credite condiționată de acceptarea de către client de alte servicii care nu au legătură cu operațiunea de creditare respectivă

Locul și rolul instituțiilor de credit în economie

- **Determinări funcționale principale :**

- operatori pe piața monetară
- intermediari pe piața financiar-bancară
- generatori de repere strategice
- participanți la dezvoltarea economică și instituțională
- factori de susținere a comerțului exterior și relațiilor economice internaționale

Rolul băncii de intermediar pe piața financiară

Managementul bancar; funcții și obiective

- **Funcții**

- funcția de previziune
- funcția de organizare
- funcția decizională și de antrenare
- funcția de coordonare
- funcția de control

- **Obiective**

- obținerea de profit și creșterea valorii acțiunilor, prin gestiunea performantă și globală a bilanțului
- gestiunea riscurilor bancare
- realizarea celorlalte scopuri organizaționale

II. Managementul riscurilor bancare

- **Riscurile bancare; definiții și clasificări**
- **Reglementări privind riscurile bancare**
- **Proceduri și politici utilizate în managementul riscului**

Riscurile bancare; definiții și clasificări

- **Riscul :**

- asimilat pierderilor asociate unor evoluții adverse a rezultatelor
- posibilitatea impactului negativ asupra capitalului sau veniturilor unei bănci, datorat unor evenimente potențiale, previzibile sau neașteptate

- **Structura factorilor de risc :**

Riscurile bancare; definiții și clasificări

Tipologia riscurilor bancare

- **Riscuri comune cu manifestări specifice :**
 - riscul de solvabilitate
 - riscul de piață
 - riscul operațional
 - riscul de reglementare
 - riscul reputațional
- **Riscuri generale de întreprindere :**
 - riscul aferent strategiei
 - riscul de organizare
 - riscul tehnologic (*material*)
 - riscul de afiliere (*de subordonare*)
- **Riscuri bancare aferente parteneriatului (de contrapartidă, de bilanț, de portofoliu) :**
 - riscul de lichiditate
 - riscul de creditare (*mai general, riscul de plasament*)
 - riscul ratei dobânzii
 - riscul valutar

Riscurile bancare; definiții și clasificări

- **Sistemul de calificative CAMELS :**

- Variabile (criterii de performanță):
 - solvabilitatea (Capital adequacy)
 - calitatea activelor (Asset quality)
 - calitatea conducerii (Management)
 - nivelul veniturilor (Earnings)
 - lichiditatea (Liquidity)
 - sensibilitatea (Sensitivity)
- Calificativ compozit, pe o scară de la 1 la 5, în ordinea crescătoare a preocupării autorității de supraveghere față de entitatea în cauză

Indicatori globali de
apreciere a poziției de risc

- **Matricea riscurilor bancare (pe categorii de operațiuni):**

- riscuri aferente activității bancare: *de credit, de lichiditate, operațional ș.a.*
- riscuri aferente administrării societății, *legate de supravegherea realizată de conducerea băncii; strategiile, politicile, și limitele de expunere; administrarea sistemului informatic; organizarea și funcționarea controlului intern)*
- calificative de risc (*ridicat, moderat sau scăzut*)
- riscul compus total

Indicatori globali de apreciere a poziției de risc

- **Sistemul de analiză Du Pont**
model de balansare simultană a
câștigurilor cu riscurile asociate

Reglementări privind riscurile bancare

- **Necesitatea reglementării :**

- pericolul diseminării riscului
- risc sistemic

- **Zona de protecție :**

- instituțiile de credit (riscuri determinate de calitatea clienților și de potențialele acțiuni potrivnice)
- clientela băncii față de erorile manageriale rezultând din incompetență sau din asumarea hazardată a unor riscuri excesive
- acționarii față de potențialul distructiv al unui management defectuos
- sistemul bancar și mediul de afaceri față de efectele conexe și colaterale derivând dintr-o deteriorare a situației economico-financiare a băncilor aflate în dificultate
- societatea, în ansamblul ei, este protejată de posibila instabilitate a sistemului bancar, dar și de apariția unui deficit de imagine a acestuia.;

Reglementări privind riscurile bancare

- **Reglementările privind protecția sistemului bancar :**
 - risc reputațional
- **Reglementările privind accesul capitalului și al resurselor umane în industria de profil**
 - risc reputațional, de lichiditate, de solvabilitate, operațional
- **Reglementările privind activitățile permise**
 - risc operațional și alte componente ale riscurilor bancare
- **Reglementările privind organizarea internă**
 - risc operațional
- **Reglementările privind cerințele prudențiale**
 - risc de contrapartidă, de lichiditate, de solvabilitate
- **Reglementările privind secretul profesional**
 - risc reputațional

Proceduri și politici utilizate în managementul riscului

- **Direcții de acțiune în managementul global al riscurilor**
 - evaluarea riscurilor asumate prin activitatea anterioară, al căror efect se poate traduce în pierderi potențiale
 - estimarea riscurilor aferente noilor categorii de operațiuni, produse și servicii prevăzute în planul de dezvoltare al băncii
 - monitorizarea binomului risc-performanță pe diviziuni organizatorice, categorii de clienți, produse și servicii
 - restructurarea portofoliului de plasamente și a gamei de activități, pornind de la rezultatele analizelor anterior amintite
- **Dubla perspectivă a managementul riscurilor**
 - conexiunile dintre managementul global și cel sectorial
 - legăturile dintre sfera financiară și sfera comercială

Proceduri și politici utilizate în managementul riscului

- **Politici privind portofoliul de credite**
 - politici și proceduri menite să limiteze sau să reducă riscul de credit
 - politici și proceduri de clasificare a activelor
 - politici și proceduri privind provizionarea pierderilor
- **Politici de management al lichidității**
 - structura de luare a deciziilor
 - modelul de abordare a operațiunilor de finanțare și obținere a lichidității
 - setul de limite pentru expunerea la riscul de lichiditate
 - ansamblul de proceduri pentru planificarea lichidității, după scenarii alternative, inclusiv în situații de criză
- **Politici privind riscul de piață**
 - formulate în funcție de restricțiile prevăzute de cadrul legal și prudential
 - prezente la toate băncile
- **Politici privind riscului ratei dobânzii**
 - supravegherea sistematică și adecvată a fenomenului de către factorii decizionali
 - proceduri de gestionare a riscului, clar stabilite
 - coroborare cu complexitatea activității băncii și cu nivelul expunerii

III. Instrumente, produse și servicii bancare

- **Instrumente bancare**
- **Produse și servicii bancare – concept
și structură**
- **Principalele categorii de produse și
servicii bancare**

Instrumente bancare

- **Definiție:**

- documente sau mijloace tehnice, emise pe suport de hârtie, magnetic, sau electronic, a căror circulație între partenerii de afaceri este intermediată de către o instituție de credit

- **Rol:**

- *instrumente de plată fără numerar* - reprezintă o dispoziție sau o obligație asumată de către emitent
- *instrumente de credit* (plată amânată) - sumei transferate către beneficiar îi poate fi asociată o anumită dobândă
- *instrumente de economisire și garantare* (instrumente din gama cardurilor)

Ordinul de plată

- **Definiție/conținut:**
 - dispoziție necondiționată de plată, dată de către emitentul acestuia unei societăți bancare receptoare, de a pune la dispoziția unui beneficiar o anumită sumă de bani
 - în istoric - formular special pentru plățile efectuate prin Trezoreria statului, care include, pe verso, detalierea obligațiilor în cauză pe categorii, scadențe și conturi de vărsământ
- **Participanții la operațiuni:**
 - emitentul
 - plătitorul
 - beneficiarul
 - banca inițitoare
 - banca destinatară
 - banca receptoare
 - băncile intermediare
- **Proceduri:**
 - recepția
 - autentificarea calității de emitent a persoanei specificate pe ordinul de plată
 - acceptarea
 - refuzul la plată
 - executarea

Instrumente bancare

ORDIN DE PLATĂ		NR. _____	PLĂTIȚI _____	LEI ADICĂ _____
PLĂTIȚOR _____	PRIMIREA/ACCEPTAREA _____		LEI CĂTRE BENEFICIAR _____	
COD FISCAL: _____	DIN CONT: _____	IN CONT: _____		
DE LA BANCA _____	SEMNĂTURA _____ (L.S.)	LA ADRESA/BANCA _____		
REPREZENTÂND: _____	R _____ A _____	SEMNĂTURA PLĂTIȚORULUI _____ (L.S.)		
VEȚI PLĂȚI NUMAI PRIN: _____		LA DATA DE _____		
		P _____	EXP. _____	

Principalele informații cuprinse în formular:

Ordinul de plată

Instrumente bancare

Cecul

- **Definiție/conținut:**
 - un ordin scris, sau o instrucțiune dată de client băncii la care își are contul, prin care îi cere să plătească o anumită sumă către o persoană specificată, care poate fi chiar el însuși în cazul retragerilor în numerar
- **Operațiuni:**
 - remiterea
 - cesiunea de creanță ordinară
 - girarea
 - refuzul la plată
 - protestul
 - regresul
- **Participanții la operațiuni:**
 - trăgătorul
 - trasul
 - beneficiarul
 - giranți
- **Elemente obligatorii**
- **Categorii de cecuri**
 - după beneficiar:
 - cecul nominativ
 - cecul la purtător
 - după modul de încasare:
 - cecul nebarat
 - cecul barat:
 - cu barare generală
 - cu barare specială
 - cecul de virament
 - cecul certificat
 - cecul circular
 - cecul de călătorie

Instrumente bancare

DENUMIREA ȘI/SAU SIGLA SOCIETĂȚII BANCARE TRASE		Adresa sediului societății bancare trase	
***** SERIA ȘI NUMĂRUL CECULUI			
Plătiți în schimbul acestui CEC	emis la		
stipulat	(localitatea)	(data)	
(în litere)	suma de		
	(moneda)	(în cifre)	
lui	Cod fiscal		
Plătibil la	Semnătura trăgătorului	L.S.	
(denumirea și adresa unității bancare trase)	Vă rugăm ca această porțiune să nu fie scrisă sau stampilată ↓		
Cont nr.	Cont nr.		
Deschis la	Cod		
Cod			

Principalele informații cuprinse în formular:

Cecul

1) GIRANT	
Girat către	
Data	
Semnătura girant L.S.	
2) GIRANT	
Girat către	
Data	
Semnătura girant L.S.	
↓ Vă rugăm ca această porțiune să nu fie scrisă sau stampilată ↓	

Instrumente bancare

DENUMIREA SI/SAU SIGLA SOCIETATII BANCARE TRASE Adresa sediului societatii bancare trase

Platiti in schimbul acestui **CEC** emis la (localitatea) (data)

stipulat suma de (moneda) (in cifre)

(in litere)

lui sau la ordinul sau.

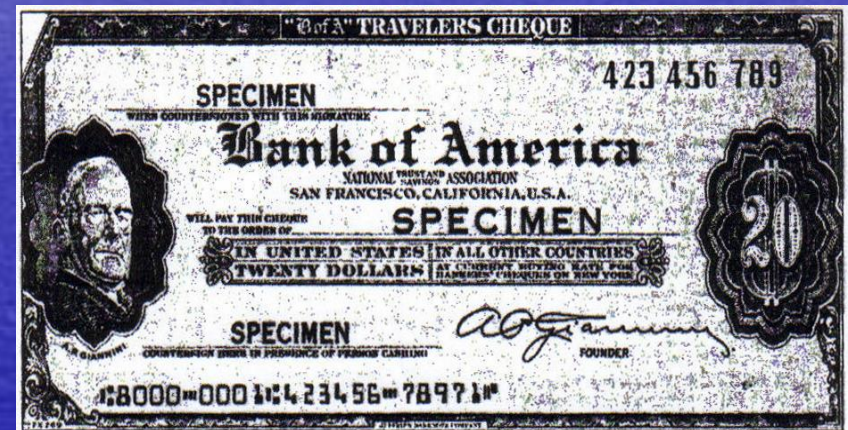
Platibil la Compensabil la Cod fiscal

(adresa, denumirea unitatii bancare trase) Semnatura tragerului L.S.

Cont nr. Cont nr.

Cod Cod

Cecul barat

Cecul de călătorie

DENUMIREA SI/SAU SIGLA SOCIETATII BANCARE TRASE Adresa sediului societatii bancare trase

La vedere ne obligam sa platim, pentru valoarea primita anterior, in schimbul acestui **CEC CIRCULAR** emis la (localitatea) (data)

stipulat suma de (moneda) (in cifre)

(in litere)

lui sau la ordinul sau.

Platibil la (denumirea si adresa unitatii bancare platitoare) Semnatura reprezentantului legal al societatii bancare sau societati de credit trageroare L.S.

Cont nr. Deschis la Cod Cod

Cecul circular

Instrumente bancare

Cambia

- **Definiție/conținut:**

- instrument de natura titlurilor de credit și de plată prin care se constituie obligația de a se plăti sau a face să se plătească, la o anumită scadență, o anumită sumă determinată

- **Participanții la operațiuni:**

- trăgătorul
- trasul
- beneficiarul
- avalist
- giratar

- **Operațiuni:**

- acceptarea
 - integrală
 - parțială
- avalul
- scontarea
- transferul
 - prin gir
 - prin cesiune de creanță
- efectuarea plății
- protestul
- acțiunea cambială de regres

- **Elemente obligatorii**

Biletul la ordin

- **Definiție:**

- instrument prin care o persoană numită emitent își asumă obligația de a plăti beneficiarului sau posesorului legitim al înscrisului o sumă determinată, la un anumit moment reprezentat de scadența titlului

- **Similitudini (cu cambia):**

- de conținut și procedurale

- **Diferențe:**

- emitentul-trăgător este și tras
- nu vom mai întâlni operațiunea de acceptare

Instrumente bancare

TRAGATOR Cod fiscal Adresa	Plățiți în schimbul acestei CAMBII Trase în exemplare stipulată suma de (moneda) (în cifre) (în litere)	Data emiterii Locul emiterii
ACCEPTAT de Semnătura acceptantului L.S.	lui sau la ordinul său Valoarea reprezintă	Scadența Locul plății
AVALIZAT de pentru Semnătura avalistului L.S.	TRAS Adresa Cod fiscal Cont nr. Deschis la ⚠ Vă rugăm ca această porțiune să nu fie ⚠ scrisă sau ștampilată	Semnătura trăgătorului L.S.

**Principalele informații
cuprinse în formular:**

Cambia

1) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.	3) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.	5) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.
2) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.	4) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.	6) GIRANT Numele giratorului Data girării Semnătură girant L.S.

VAZUT La data De emitent Semnătura emitentului la vedere L.S.	Voi plăti în schimbul acestui BILET LA ORDIN emis în exemplare stipulat suma de (moneda) (în cifre) (în litere) lui sau la ordinul său Valoarea reprezintă	Data emiterii Locul emiterii Scadența Locul plății
AVALIZAT de pentru Semnătura avalistului L.S.	EMITENT Adresa Cod fiscal Cont nr. Deschis la ⚠ Vă rugăm ca această porțiune să nu fie ⚠ scrisă sau ștampilată	Semnătura trăgătorului L.S.

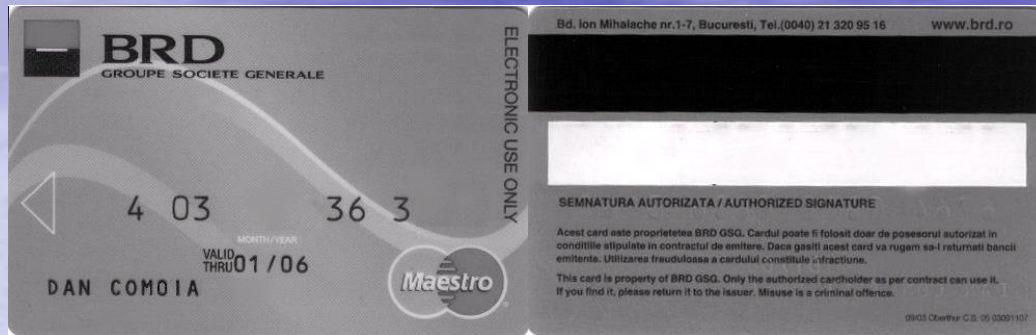
Biletul la ordin

Instrumente bancare

Cardul

- **Definiție/conținut:**
 - instrument bancar concretizat într-un suport de informație standardizat, securizat și individualizat, care se utilizează în condițiile existenței unui sistem organizat pe baze contractuale între emitent, deținător și comerciant sau prestator de servicii
- **Funcționalitate:**
 - identificarea posesorului
 - instrument de plată
 - instrument de credit
 - instrument de economisire
- **Activități ale băncilor:**
 - emiterea cardurilor
 - operaționalizarea relațiilor de acceptare a cardurilor
 - procesarea cardurilor
- **Alte operațiuni:**
 - verificarea tranzacțiilor
 - autorizarea sau refuzul de plată
 - decontarea
- **Tipologie:**
 - după tehnologie:
 - carduri magnetice
 - carduri cu microprocesor
 - după funcționalitate:
 - carduri de credit
 - carduri de debit
 - carduri de garantare a cecurilor
 - carduri multifuncționale
 - după spațiul de circulație:
 - carduri naționale
 - carduri internaționale
 - după utilizare:
 - carduri bancare
 - carduri comerciale
 - carduri speciale (de fidelitate, de acces, telefonice, de abonament)

Instrumente bancare

Card bancar

Card comercial

Card de fidelitate

Produse și servicii bancare – concept și structură

- **Concept:**
 - facilitățile oferite clienților de către instituțiile de credit, derivând din însăși activitatea specifică a acestora
- **Caracteristici comune:**
 - caracterul imaterial
 - caracterul exclusiv al prestației
 - caracterul reglementat al produselor bancare
 - unitatea de conținut
 - caracterul interactiv al utilizării produselor și serviciilor bancare
- **Produse și servicii de bază:**
 - colectarea de resurse financiare prin intermediul conturilor și altor instrumente de depozit bancar
 - acordarea de credite și garanții
 - operațiuni de încasări și plăți, inclusiv servicii de transfer al unor sume între diferite persoane și/sau între diferite categorii de monedă
- **Produse și servicii conexe:**
 - servicii privind operațiunile aferente instrumentelor de plată și de credit
 - servicii valutare
 - servicii tehnice pentru accesarea produselor bancare
 - servicii de consiliere financiar-bancară
- **Produse și servicii “de graniță”:**
 - servicii privind piața de capital, sau în legătură cu aceasta;
 - produse de tip bancassurance și legate de fondurile de pensii;
 - consultanță și suport în afaceri

Principalele categorii de produse și servicii bancare

Produse și servicii de bază

- **Conturi curente și depozite bancare:**
 - la vedere (în cont curent) /la termen
 - cu/fără capitalizarea dobânzilor
 - cu dobândă fixă/variabilă
 - cu/fără preaviz la retragerea de fonduri
 - pe destinații (de depunere a capitalului, de economii, de plată a salariilor, de garanții materiale ș.a.)
 - forma nematerializată/certificate de depozit
- **Credite și garanții:**
 - durată de acordare: termen scurt, mediu, lung
 - rambursare integrală/eșalonată
 - caracterul reglementat al produselor bancare
 - dobânzi fixe/variabile
 - beneficiari: persoane fizice/juridice/bănci/stat
 - destinații diverse
- **Serviciile de încasări, plăți și transferuri de sume:**
 - încasări și plăți în numerar
 - încasări și plăți pe bază de documente
 - servicii de transfer electronic rapid

Principalele categorii de produse și servicii bancare

- **Produse și servicii conexe:**

- *operațiuni aferente instrumentelor bancare:* scontarea titlurilor de creanță, factoring, leasing, emiterea de către bănci a cardurilor, cecurilor și titlurilor de credit, precum și avalizarea unor asemenea instrumente
- *reescontul* - recuperarea, înainte de scadență, a lichidităților imobilizate în titlurile scontate
- *servicii valutare*
- *distribuția serviciilor tehnice* pentru accesarea produselor bancare
- *servicii de consiliere*

- **Produse și servicii “de graniță”:**

- *pe piața de capital:* servicii de custodie, tranzacții cu valori mobiliare și alte titluri, subscrierea de titluri și de participații, administrarea portofoliilor de investiții
- *în domeniul asigurărilor și fondurilor de pensii:* distribuția de produse specifice acestor piețe, oferta de produse proprii, calitatea de depozitar al fondurilor private de pensii
- *servicii de consultanță și suport în afaceri:* cash-management, evaluarea portofoliilor, managementul operațiunilor de trezorerie, administrarea de proprietăți, elaborarea de rapoarte ș.a.

IV. Sisteme de plăți și decontare

- **Sistemul de plăți și importanța sa economică**
- **Sistemul de compensări și decontări interbancare**
- **Evoluția sistemului de plăți și compensări interbancare în România**

Sistemul de plăți și importanța sa economică

- **Capacitatea de plată:**
 - posibilitatea fiecărei entități de a stinge obligațiile față de terți prin plata în bani a acestora
- **Comportamente stimulative:**
 - corelații strânse între angajamentele de plată și posibilitățile financiare ale firmei
 - corelarea temporală a necesităților de plată cu creanțele de încasat, pe baza scadenței acestora și asigurarea unei rezerve de active lichide pentru acoperirea diferențelor
 - gestiunea strategică a capacității de plată, cu previzionarea unor alternative de compensare a plăților neîncasate, fie pe seama capitalului propriu, fie prin resurse atrase
- **Consecințele lipsei capacității de plată:**
 - dificultăți în reluarea circuitului economic
 - pierderi legate de valorificarea incompletă sau imposibilitatea de valorificare a unor resurse
 - pierderea încredrii partenerilor de afaceri
 - creșterea riscului de solvabilitate
 - falimentul - act de igienă economică
 - sporirea arieratelor

Sistemul de plăți și importanța sa economică

- **Politici bancare de operaționalizarea și de gestionarea eficientă sistemelor de plăți :**
 - politici de cunoaștere, clasificare și segmentare a clientelei, accesul fiecărui segment în sistemele de plăți fiind permis în funcție de capacitatea de plată
 - politici și proceduri privind perfecționarea instrumentelor de plată și alinierea lor la cerințele transferului electronic de fonduri
 - politici privind creșterea calității și vitezei în sistemele de transmisie a mesajelor, în sistemele de compensare și decontare, în paralel cu segmentarea acestora pe categorii de valori (plăți de mică și mare valoare) și pe categorii de instrumente (ordine de plată, cecuri, titluri, valute ș.a.)
 - politici și proceduri de accelerare a plăților prin scontare, forfetare, factoring ș.a., de dispersie a riscului de credit pe clienți și de acoperire a riscului prin asigurarea creditelor
 - politici și proceduri de recuperare a plăților restante, mergând până la inițierea procedurii de declanșare a falimentului

Sistemul de plăți și importanța sa economică

• Sistemul de plăți în numerar

- utilizează moneda în forma ei efectivă, de bancnote și monedă metalică
- banca centrală: privilegiul emisiunii bancnotelor, structura pe cupiuri, caracteristici tehnice, reglementarea securizării
- activități proprii de casierie
- spațiul dedicat: securizare, acces, dotare (casete, registre, ștampile, aparate de selectare a semnelor monetare uzate sau false)
- rezerva de casă necesară funcționării băncii ca partener în relația cu clienții
- proceduri bancare de încasări și plăți (verificare client, instrumente de plată, sold, înregistrare, semnături)
- încheierea zilnică a operațiunilor (rulaje, solduri, monetar, regularizarea soldului)

• Sistemele de plăți în monedă scripturală

- instrumente specifice (ordinul de plată, cecul, cambia, cardul)
- circuitele monetare
 - în interiorul aceleleași bănci
 - pe baze bilaterale, între bănci
 - pe baze multilaterale, prin intermediul unor instituții de compensare
- viramentul:
 - procedeu de realizare a plăților prin transferul sumelor respective dintr-un cont plătitor (debitare) într-un cont beneficiar (creditare)
 - generează obligații reciproce
 - componente:
 - dispozitivă: transmiterea unui ordin de plată în contul beneficiarului
 - de acoperire cu resursele financiare necesare executării dispoziției date
 - constrângerea băncilor implicate de a se afla, direct sau indirect, într-o relație de corespondență

Sistemul de compensări și decontări interbancare

- **Compensarea:**

- compararea soldurilor debitoare și creditoare și anularea acestora la nivelul valorii minime, obținându-se - prin diferență - un sold net
- bilaterală
- multilaterală
 - impune existența unei instituții specializate - casa de compensație
 - concentrarea tuturor debitelor, respectiv a tuturor creanțelor fiecărei bănci - generate de executarea plăților - către casa de compensație, obținându-se un singur sold (debitor sau creditor) pentru fiecare participant
- în sistem brut - include toate plățile dispuse de clienți, sau în favoarea lor
- în sistem net - pornind de la soldul operațiunilor reciproce cu fiecare din băncile participante

- **Etape:**

- inventariere-structurare
- soldare-compensare
- stingerea datoriilor reciproce

Sistemul de compensări și decontări interbancare

- **Riscul sistemic:**
 - posibilitate de propagare în lanț, în întreg sistemul băncilor participante, a problemelor ce decurg din eventuala neîndeplinire a obligațiilor de plăți de către unul din participanți
 - indus de sistemul centralizat de plăți și compensare
 - metode de prevenire:
 - revocabilitatea
 - irevocabilitatea
 - selectarea participanților la compensare
 - limitarea angajării în fluxurile de plăți
 - echilibrarea intrazilnică
 - managementul individual al lichidității

Evoluția sistemului de plăți și compensări interbancare în România

- **Până în 1995:**
 - plățile cash erau predominante
 - plățile interbancare se decontau prin intermediul conturilor corespondente
 - lipsa unui cadru legal bine fundamentat
 - perioade mari de finalizare a decontării
- **1995-1998:**
 - prima etapă a procesului de modernizare
 - obiective:
 - modernizarea sistemului de plăți pe suport hârtie
 - întărirea capacității BNR de a implementa politica monetară prin intermediul mijloacelor de supraveghere a lichidității pe parcursul zilei
 - stabilirea bazei tehnico-funcționale care să permită tranziția spre o societate predominant fără numerar
- **Sistemul bazat pe suport hârtie:**
 - sistem descentralizat
 - includea numeroase și complexe circuite pentru decontarea instrumentelor de plată
 - perioadele de decontare pentru plățile interbancare între 2 și 9 zile

Evoluția sistemului de plăți și compensări interbancare în România

- **Sistemul electronic de plăți:**
 - sistem centralizat
 - managementul tehnic al sistemului asigurat de TransFond
 - reducerea perioadei de decontare și a costului de procesare al plăților interbancare
 - fluidizarea sporită a plăților în sistem
 - sporirea securității și a eficienței sistemului de plăți
 - stabilirea unei baze legale bine fundamentate pentru sistemele de plăți de importanță sistemică și pentru sistemele de decontare a tranzacțiilor cu valori mobiliare
 - componente:
 - sistemul de decontare pe bază brută în timp real - RTGS (Real Time Gross Settlement System);
 - casa de compensare automată - ACH (Automated Clearing House);
 - sistemul de înregistrare și decontare a titlurilor de stat - GSRS (Government Securities Registration and Settlement);
 - sistemul de Back-up și recuperare în caz de dezastre.

V. Managementul trezoreriei

- Trezoreria - concept și spații de operare
- Piața monetară și relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală
- Managementul lichidității
- Rezervele minime obligatorii

Trezoreria - concept și spații de operare

- **Concept:**
 - ansamblu operațional privind dinamica fondurilor unei entități publice sau private, prin care se urmărește optimizarea fluxurilor financiare în scopul realizării obiectivelor de bază ale entității în cauză
- **Obiective specifice sistemului bancar:**
 - menținerea lichidității necesare derulării obiectului de activitate
 - asigurarea necesarului de fonduri pentru clientela băncii
 - optimizarea structurii bilanțului, în vederea minimizării factorilor de risc
- **Direcții de acțiune în domeniu:**
 - operațiunile interbancare;
 - relația instituțiilor de credit cu banca centrală;
 - managementul lichidității

Piața monetară și relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

Piața monetară

- **Definiție:**
 - piața pe care băncile se împrumută pe termen scurt în vederea compensării excedentelor și deficitelor temporare de lichiditate, apărute în mod firesc în activitatea lor, ca urmare a relațiilor cu clientela
- **Participarea BNR:**
 - rol regulator
 - se realizează potrivit principiului „open-market”
 - reglarea nivelului de lichiditate al pieței
 - reglarea nivelului dobânzii
- **Dobânda:**
 - este stabilită zilnic
 - rezultat al procesului de echilibrare a cererii cu oferta
 - reper privind lichiditatea sistemului și a economiei
 - cost al aprovizionării băncilor cu resurse financiare
 - indicator al costului creditelor din economie
 - rate de referință
 - pentru depozitele atrase de bănci – ROBD
 - pentru depozitele plasate – ROBOR
- **Participanți:**
 - băncile
 - ipostaze: ofertanți/ solicitanți de credite
- **Termenele tranzacțiilor**
 - pentru o zi (overnight)
 - între două și șase zile
 - săptămânale (one week)
- **Lichiditate:**
 - en banque – piață solicitatoare de monedă
 - hors banque - surplus de lichiditate
- **Riscul**
 - redus
 - cunoașterea în detaliu a partenerilor
 - limite valorice de creditare
 - transparența sistemului de tranzacționare
 - rolul regulator al băncii centrale
 - sistemul de garantare bazat pe titluri eligibile și foarte puțin volatile
- **Intermediarii financiari:**
 - acționează ca o interfață între banca centrală și ceilalți participanți
 - realizează, practic, o segmentare a pieței

Piața monetară și relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

Relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

- **Categorii:**
 - *facilități permanente* acordate băncilor de către BNR
 - *operațiuni de piață monetară* ale BNR:
 - *prin licitație* și pe baze multilaterale competitive
 - *prin proceduri bilaterale* și pe baze bilaterale
- **Activele eligibile:**
 - titlurile de stat
 - certificatele de depozit emise de BNR
 - active negociabile care îndeplinesc următoarele condiții:
 - sunt în proprietatea băncii prezentatoare
 - nu sunt gajate sau sechestrate
 - au o scadență ulterioară scadenței operațiunii efectuate
 - au cupoane scadente ulterior scadenței operațiunii efectuate
 - nu sunt emise de banca prezentatoare
- **Scadența:**
 - maxim 90 de zile calendaristice
 - pentru certificatele de depozit: maxim un an
 - practic, maxim o săptămână
 - ponderea semnificativă - tranzacțiile overnight

Piața monetară și relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

Relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

- **Facilități permanente**

- facilitatea de creditare - posibilitatea ca BNR să ofere băncilor credit overnight
- facilitatea de depozit - posibilitatea ca BNR să accepte depozite overnight de la bănci
- nivelul zilnic al ratei dobânzii - rata lombard, de regulă reprezintă nivelul maxim al dobânzilor din sistemul bancar, se anunță în avans, se plătește o dată cu rambursarea creditului

- **Proceduri bilaterale**

- categorii de tranzacții:
 - cumpărări sau vânzări reversibile (repo / reverse repo) de active eligibile pentru tranzacționare
 - vânzări sau cumpărări de active eligibile pentru tranzacționare
 - swap valutar
 - atragere de depozite
- caracteristici:
 - proceduri de avarie
 - modalitate de excepție
 - parametrii tranzacțiilor (și, în special rata dobânzii) au un caracter restrictiv și penalizator

Piața monetară și relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

Relațiile instituțiilor de credit cu banca centrală

- **Operațiunile de piață monetară prin intermediul licitației**
 - categorii de tranzacții:
 - cumpărări reversibile (repo) de active eligibile pentru tranzacționare
 - vânzări reversibile (reverse repo) de active eligibile pentru tranzacționare
 - acordare de credite colateralizate cu active eligibile pentru garantare
 - vânzări/cumpărări de active eligibile pentru tranzacționare
 - emitere de certificate de depozit și vânzarea acestora către bănci
 - swap valutar
 - atragere de depozite cu scadența prestabilită de la băncile-participanți eligibili
 - structurare după modul de stabilire a ratei dobânzii :
 - *licitații la rată fixă*: BNR specifică în avans rata dobânzii, randamentul sau punctele swap; băncile participante oferă sumele pe care doresc să le tranzacționeze la parametrii anunțați
 - *licitații la rată variabilă*: BNR specifică în avans minimul sau maximul acceptat pentru rata dobânzii, randamentul sau punctele swap; băncile participante fac ofertă asupra sumelor și parametrilor la care doresc să tranzacționeze
 - etape operaționale:
 - anunțarea licitației
 - transmiterea de către bănci a ofertelor de participare la licitație
 - alocarea sumelor (pro rata - pentru licitația la rată fixă, crescător sau descrescător - pentru licitația la rată variabilă)
 - anunțarea rezultatelor licitației

Managementul lichidității

- **Lichiditatea**

- **concept:**

- capacitatea de a face față în orice moment la angajamentele financiare asumate
 - posibilitatea de „mobiliza” rapid activele disponibile, adică de a le transforma în bani

- **categorii (după viteza de acces la resurse):**

- lichiditatea primară, absolută sau perfectă - banii înșiși
 - lichiditatea secundară - activele care pot fi transformate oricând și cu costuri rezonabile în bani
 - lichiditatea terțiară - pentru a fi transformată în bani necesită o perioadă de timp mai îndelungată sau încumbă costuri substanțiale

- **categorii (după modul de acces la resurse):**

- lichiditatea stocată:

- numerarul și depozitele la alte bănci
 - certificatele de depozit
 - titlurile negociabile
 - titlurile primite în pensiune
 - creditele „vandabile” prin intermediul rescontării sau titularizării

- lichiditate cumpărată:

- creditele obținute de la banca centrală, de la alte bănci sau de pe piețele externe
 - emisiunea de titluri negociabile, inclusiv a certificatelor de depozit de valori mari

Managementul lichidității

- **Poziția monetară**
 - concept: valoarea tuturor activelor lichide ale unei bănci la un moment dat
 - categorii de active:
 - numerarul aflat în casieriile băncii și în seifurile sale
 - disponibilitățile aflate în contul băncii centrale
 - disponibilitățile din conturile băncilor corespondente
 - sumele în tranzit (float)
- **Funcții ale managementului lichidității:**
 - asigurarea suportului operațional al instituțiilor de credit, în raport cu cerințele clienților
 - optimizarea raportului complex cost-risc-profit
 - sporirea credibilității instituțiilor bancare
 - previziunea în detaliu a echilibrului activ-pasiv, pe fiecare bandă de scadențe a resurselor și plasamentelor

Managementul lichidității

- **Structura activelor**

- active certe, lichide: numerarul, disponibilul în contul curent al băncii la BNR, disponibilul în conturi curente la alte bănci, sumele în tranzit, bonurile de tezaur
- active nelichide: diferitele categorii de credite acordate populației sau agenților economici, imobiliare ș.a.
- active potențiale: creșterea prevăzută a creditelor

- **Structura resurselor**

- resurse certe - pasivele volatile: depozitele la vedere, împrumuturile pe termen scurt
- pasivele stabile: depozitele la termen, capitalul propriu, capitalul suplimentar
- resurse potențiale: creșterea prevăzută a depozitelor

- **Sistemul de indicatori utilizați:**

- pentru echilibrul pozițiilor bilanțiere pe fiecare bandă de scadențe: nivelul pasivelor nete simple, nivelul pasivelor nete cumulate, indicele de lichiditate, transformarea medie a scadențelor
- nivelul lichidității imediate: poziția lichidității, nivelul de îndatorare pe termen scurt
- indicatori specifici privind lichiditatea stocată: poziția monetară, lichiditatea generată de titlurile de valoare, poziția netă în raport cu banca centrală
- indicatori specifici privind lichiditatea cumpărată: indicele pasivelor foarte lichide, indicele plasamentelor vulnerabile, indicele depozitelor stabile
- ratele de referință ale lichidității

Rezervele minime obligatorii

- **Definiție:**
 - instrument al politicii monetare și de credit a băncii centrale
 - disponibilitățile bănești ale instituțiilor de credit, în lei și în valută, păstrate în conturi deschise la BNR
- **Domeniul de aplicare:**
 - băncile - persoane juridice române
 - sucursalele din România ale băncilor -persoane juridice străine
 - casele centrale ale cooperativelor de credit
- **Niveluri ale rezervelor minime obligatorii:**
 - nivelul prevăzut: produsul dintre baza de calcul aferentă perioadei de observare și rata rezervelor minime obligatorii
 - nivelul efectiv - soldul mediu zilnic înregistrat de instituția de credit în contul în care se mențin rezervele minime obligatorii în perioada de aplicare
- **Perioada de observare:**
 - intervalul de timp pentru care se determină baza de calcul
 - intervalul cuprins între data de 24 a lunii precedente și data de 23 a lunii curente
- **Perioada de aplicare:**
 - intervalul de timp în care trebuie menținut în conturile deschise la BNR nivelul prevăzut al rezervelor minime obligatorii
 - intervalul dintre data de 24 a lunii curente și data de 23 a lunii următoare

Rezervele minime obligatorii

- **Baza de calcul**
 - media soldurilor zilnice, pe perioada de observare, ale elementelor de pasiv din bilanțul instituțiilor de credit, asupra cărora se aplică rata rezervelor minime obligatorii
- **Ratele rezervelor**
 - se stabilesc de BNR în funcție de obiectivele sale de politică monetară
- **Menținere:**
 - în conturile curente pe care instituțiile de credit le au deschise la BNR - pentru rezervele în lei
 - în conturile «LORO» pe care instituțiile de credit le au deschise la BNR - pentru rezervele în valută
- **Dobânzi bonificate:**
 - pentru nivelul efectiv al rezervelor
 - până la nivelul prevăzut
 - rata se stabilește periodic
 - la nivelul ratei dobânzii medii pentru depunerile la vedere practicate de bănci
- **Sanțiuni:**
 - dobândă penalizatoare, a cărei rată se stabilește periodic de Banca Națională (pentru deficitul de rezerve minime obligatorii)
 - supraveghere prudentțială, prin inspecție la sediu din partea BNR - dacă se înregistrează deficit de rezerve în două perioade de aplicare consecutive

VI. Capitalul bancar și managementul operațiunilor pasive

- **Capitalul bancar; funcții și structură**
- **Adecvarea capitalului și semnificația ei în privința limitării riscului bancar**
- **Depozitele bancare și gestiunea acestora**
- **Garantarea depozitelor bancare**
- **Cunoașterea clientelei și prevenirea spălării banilor murdari**

Capitalul bancar; funcții și structură

- **Funcții ale capitalului**

- asigurarea cadrului de funcționare instituțională
- asigurarea necesarului inițial de lichiditate și acoperirea riscului de faliment
- factor de încredere în potențialul instituțiilor de profil, legat de siguranța depunerilor și de posibilitatea onorării solicitărilor clienței
- regulator al creșterii instituționale

- **Structura capitalului bancar:**

- capitalul propriu, format din capitalul inițial (capital social, prime legate de capital, rezerva legală, rezerve statutare, alte rezerve, rezultatul reportat pozitiv, rezultatul net al exercițiului financiar curent) și fondul pentru riscuri bancare generale
- capitalul suplimentar (rezerva generală pentru riscul de credit, rezervele din reevaluarea patrimoniului, împrumuturile subordonate, alte elemente prevăzute de normele BNR)

- **Fondurile proprii:**

- includ: suma capitalului propriu și a celui suplimentar
- se deduc: valoarea neamortizată a cheltuielilor de constituire, de cercetare - dezvoltare, a concesiunilor, patentelor, licențelor, mărcilor și altor active similare, valoarea netă a fondului comercial, avansurile aferente imobilizărilor necorporale, valoarea contabilă a acțiunilor proprii răscumpărate în vederea reducerii capitalului social
- limitări: ponderea maximă a capitalului suplimentar, condiții referitoare la împrumuturile subordonate și datoria subordonată, nivelul maxim al participațiilor la alte instituții financiar-bancare

Adecvarea capitalului și semnificația ei în privința limitării riscului bancar

- **Concept:**

- stabilirea convențională a nivelului minim de capital, în funcție de anumiți parametri ce reflectă dimensiunea activității băncii și a riscurilor asociate, de natură să asigure o corelație între beneficiile obținabile și pierderile potențiale datorate asumării unui anumit nivel de risc

- **Reperul de bază - Norma Cooke:**

$$\frac{\text{Capital propriu}}{\text{Active ponderate în funcție de risc}} \geq \frac{8}{100}$$

- **Ponderi:**

- 1, pentru numerar, titluri de stat și ale administrației locale (risc 0)
- 0.8, pentru plasamente pe piața interbancară (risc 20%)
- 0.5, pentru creanțe garantate prin ipoteci și leasing imobiliar (risc 50%)
- 0, pentru alte categorii de creanțe (risc 100%)

- **Convertirea în credite echivalente a operațiunilor extrabilanțiere:**

- 0.8, pentru scrisorile de credit comercial (risc 20%)
- 0.5, pentru facilități de emitere a obligațiunilor și angajamente de creditare de peste un an (risc 50%)
- 0, pentru garanții de credit și convenții tip REPO (risc 100%)

Adecvarea capitalului și semnificația ei în privința limitării riscului bancar

- **Includerea influențelor riscului operațional:**

$$\frac{\text{Active ponderate} + \text{Total capital}}{\text{funcție de riscul de credit} + \text{funcție de riscul de piață} + \text{Pierderi potențiale din riscul operațional}} \geq 8\%$$

- **Posibilități de acomodare cu cerințele de adecvare a capitalului :**

- restructurarea portofoliului de active
- diminuarea globală a activului
- majorarea capitalului
- consolidarea capitalului

- **Normele BNR în materie:**

- limite maxime pentru indicatorii de solvabilitate :

$$\frac{\text{capital propriu}}{\text{expunere neta}} \geq 8\%$$

$$\frac{\text{fonduri proprii}}{\text{expunere neta}} \geq 12\%$$

- limite maxime ale unor expuneri cu risc ridicat:

- 20% din fondurile proprii pentru expunerile mari
- 20% pentru împrumuturile persoanelor afiliate

Depozitele bancare și gestiunea acestora

- **Concept:**
 - resurse atrase ce constituie obligații ale băncilor față de depunători
 - creanțe creditoare față de bancă ale depunătorilor
- **Forme de existență:**
 - depozite la vedere
 - depozite la termen
- **Noi variante:**
 - depozitul de tip sweep (transferul automat al sumelor peste o anumită limită de disponibil într-un cont de depozit sau de plasament pe piața de capital)
 - depozitul tip tampon (se bazează pe o logică inversă, titularul are acces fără restricții numai la excedentul de fonduri peste nivelul prestabilit)
 - conturile cash-management (subconturi conexe, oferind variante diferite privind nivelul dobânzii și gradul de acces; bază de ofertare a unor alte facilități: carduri de debit, cecuri, credite overdraft ș.a.)
- **Operațiuni:**
 - operațiunile privind inițierea înființării depozitelor
 - operațiuni curente cu clienții
 - operațiuni de evidență
 - operațiuni de control
- **Gestiunea internă a depozitelor:**
 - separarea conturilor active de cele inactive
 - separarea conturilor și depozitelor personalului băncii
 - data efectuării operațiunilor (value date)
 - respectarea secretului profesional

Garantarea depozitelor bancare

- **Poziții convergente:**

- interesul individual de protecție, pe care îl reclamă orice depunător
- interesul băncilor, de a-și prezerva portofoliul de clienți și de evitare a riscului reputațional
- interesul public, privind încrederea în sistemul bancar și evitarea riscului sistemic

- **Tipologia sistemelor de asigurare a depozitelor:**

- ca mod de funcționare:
 - structuri mutuale de acoperire a cheltuielilor aferente satisfacerii obligațiilor băncilor falimentare
 - structuri formale, bazate pe existența unui fond dedicat acestui scop
- în funcție de modul de administrare:
 - fondurile administrate public
 - fondurile administrate privat
- după caracterul contribuțiilor:
 - fondurile obligatorii
 - fondurile facultative

Garantarea depozitelor bancare

- **Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar:**
 - persoană juridică de drept public
 - organizarea și funcționarea se stabilesc prin statut propriu aprobat de Consiliul de administrație al BNR, la propunerea Consiliului de administrație al Fondului, cu avizul consultativ al Asociației Române a Băncilor
 - participare obligatorie, vizează toate instituțiile de credit autorizate de către autoritatea competentă română să primească depozite de la public
 - garantează, în limitele prevăzute de lege, depozitele deținute de rezidenți și nerezidenți, exprimate în monedă națională sau străină, cu anumite excepții
 - faptul generator: deschiderea procedurii falimentului
 - plata compensațiilor: în moneda națională - leu, indiferent de moneda de constituire a depozitului, în limita plafonului de garantare (în 2005, echivalentul în lei a 10.000 euro, în 2007, echivalentul în lei a 20.000 euro)
 - contribuția inițială a instituțiilor de credit: 1% din capitalul social
 - contribuția anuală: aplicarea la baza de calcul aferentă anului precedent anului de plată a următoarelor cote:
 - 0,5% în anul 2005
 - 0,4% în anul 2006
 - 0,3% începând cu anul 2007
 - baza de calcul: soldul total în lei, reprezentând depozitele garantate, în lei și în valută convertibilă, aflate în evidența băncilor
 - majorarea contribuției anuale pentru instituțiile de credit care se angajează în politici riscante și nesănătoase

Cunoașterea clientelei și prevenirea spălării banilor murdari

- **Spălarea banilor murdari - concept:**
 - operațiunile de transformare a fondurilor obținute ilicit în disponibilități monetare de proveniență aparent legală
- **Normele BNR privind standardele de cunoaștere a clientelei - scop:**
 - diminuarea riscului reputațional, operațional, de credit, de lichiditate și de conformare la cerințele legii
 - protejarea siguranței și stabilității băncilor și, prin aceasta, a integrității sistemului bancar
- **Operațiuni monitorizate:**
 - deschiderea de conturi curente, de depozit, de economii, de credit, de card
 - deschiderea de conturi de evidență a valorilor mobiliare
 - închirierea de casete de siguranță
 - efectuarea tranzacțiilor cu valori mobiliare ori cu alte instrumente financiare, valută, metale și pietre prețioase, a căror valoare depășește 10.000 euro în echivalent
 - operațiunile cu numerar care depășesc 10.000 euro în echivalent
 - acordarea de credite și operațiuni cu efecte de comerț

Cunoașterea clientelei și prevenirea spălării banilor murdari

- **Programele de cunoaștere a clientelei - conținut:**
 - o politică de acceptare a clientului
 - proceduri de identificare a clientului și de încadrare a acestuia în categoriile de clientelă
 - modalități de întocmire și păstrare a evidențelor corespunzătoare
 - monitorizarea operațiunilor derulate prin conturi în scopul detectării tranzacțiilor suspecte și procedura de raportare a acestora
 - abordarea tranzacțiilor în și/sau din jurisdicțiile în care nu există reglementări corespunzătoare în domeniu
 - proceduri și sisteme de verificare a modului de implementare a programelor elaborate și de evaluare a eficienței acestora
 - programe de pregătire a personalului în domeniul cunoașterii clientelei
- **Obligații de raportare:**
 - la Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor
 - la Direcția supraveghere a Băncii Naționale a României

VII. Managementul operațiunilor de creditare

- Creditul bancar; tipologia creditelor
- Coordonate de bază privind operațiunile de creditare bancară
- Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare
- Decizia de creditare și administrarea creditului

Creditul bancar; tipologia creditelor

- **Creditul - definiție:**
 - schimb al unei valori monetare viitoare
 - operațiune de punere la dispoziție a unor resurse imediate în schimbul unei promisiuni de rambursare ulterioară și de plată a unor dobânzi remuneratorii
- **Tipuri de credite:**
 - creditul comercial
 - creditul obligatar
 - creditul ipotecar
 - creditul de consum
- **Funcțiile creditului:**
 - *de redistribuire*, a mijloacelor bănești disponibile în cadrul sistemului financiar, inclusiv a celor depozitate în conturile bancare, către beneficiarii de fonduri (corespondența dintre durata creditului și termenele depunerilor; programarea creditelor)
 - *de emisiune*, de injectare a unui volum suplimentar de bani în economie, alcătuind de fapt principalul volum de mijloace de plată din circuitele economice (riscul dezechilibrelor de natură inflaționistă)

Creditul bancar; tipologia creditelor

- **Criterii de structurare a creditelor bancare:**

- *scadența sau perioada de rambursare:* credit pe termen scurt, mediu, lung
- *natura debitorului*
 - persoane fizice: pentru finanțarea construirii sau achiziția unei locuințe; cumpărarea unor bunuri de folosință îndelungată; finanțarea studiilor; prin intermediul cardurilor (credit de trezorerie)
 - persoane juridice: de trezorerie sau avansuri în contul curent; linii de creditare, în limita unui plafon de lucru, eventual în sistem revolving și confirmate sub raportul valabilității în timp a facilității de creditare; credite specializate pentru finanțarea achiziției de titluri și a operațiunilor pe piața de capital; pe stoc, pentru producția sezonieră (credite de campanie) sau pe documente warant
 - credite acordate altor bănci, de regulă pe piața monetară
 - credite acordate statului
- *destinația*
 - credite productive: (pentru activitatea curentă, pentru investiții)
 - credite pentru consum
- *calitatea creditelor*
 - credite performante, a căror derulare se realizează potrivit prevederilor contractuale, mai ales în ceea ce privește serviciul datoriei
 - credite neperformante, pentru care obligațiile contractuale de plată ale debitorului nu au fost onorate la scadențele convenite
- *alte criterii:* moneda de acordare, numărul creditorilor (sindicalizări, finanțări structurate), sistemul de garantare (credit personal sau real), modalitatea de acordare (scontare, leasing, factoring), transferabilitate ș.a.

Coordonate de bază privind operațiunile de creditare bancară

- **Identificarea subiecților**
 - inclusiv detalierea relațiilor de credit
- **Prudența bancară:**
 - vizează, în primul rând, capacitatea de plată a solicitanților de credit
- **Avantajul părților:**
 - presupune dimensionarea parametrilor contractuali de o manieră care să permită derularea în condiții normale a raporturilor bancă-client
- **Termenul de rambursare:**
 - principiu de bază al creditării
 - criteriu de clasificare a creditelor
 - reper de analiză al serviciului datoriei
- **Dobânda („prețul creditului”):**
 - modalitatea de remunerare a fondurilor plasate de bănci sub formă de credit
 - prevedere obligatorie în orice contract de împrumut
 - forme:
 - dobânda fixă, stabilită anticipat pentru toată perioada de acordare a creditului
 - dobânda variabilă, calculată periodic, în funcție de un nivel de referință

Coordonate de bază privind operațiunile de creditare bancară

- **Angajamentul de restituire:**

- vizează setul de proceduri referitoare la acoperirea riscului și de evaluare, ante și post-factum, a sistemului de garanții
- categorii de debitori:
 - prociclici
 - contraciclici
 - neutri (“bunii cetățeni”)
- tipuri de garanții:
 - garanții reale:
 - dreptul la reținere de a bunurilor corporale ce au făcut obiectul creditului, până la rambursarea integrală
 - gajul, cu sau fără deposedare, asupra bunurilor debitorului, care se înscrie în arhiva electronică a garanțiilor mobiliare
 - ipoteca asupra bunului imobiliar al debitorului, care se înscrie în Cartea funciară la Oficiul pentru Cadastru și Geodezie
 - privilegiul - general (mobiliar) sau special (imobiliar) - conferit prin lege unor creditori, de a avea prioritate la plată, dacă dețin o garanție asupra patrimoniului debitorului
 - garanții personale (angajamente de plată, în situația de incapacitate a debitorului, luate de către terți):
 - garanții simple, executabile după epuizarea garanțiilor debitorului și proporționale cu angajamentul luat
 - garanții solidare

Coordonate de bază privind operațiunile de creditare bancară

- **Tranzacția:**
 - regula potrivit căreia convenția de credit negociată cu clientul, pe baza unui sistem de informare organizat și în condițiile standardelor proprii fiecărei bănci
 - se referă la un anumit produs sau serviciu bancar, ca de pildă: o linie de credit, o scrisoare de garanție, scontarea unor titluri ș.a.
- **Consemnarea contractelor de credit:**
 - sub forma unui înscris
 - le oferă calitatea de titluri executorii, în funcție de obligațiile și drepturile convenite și stipulate de părți în textul contractual
- **Transferabilitatea:**
 - posibilitatea titularului unui instrument de credit de a ceda unui terț dreptul de încasare, atât pentru suma împrumutată cât și pentru veniturile aferente (dobânzi, comisioane)
 - modalități:
 - scontarea titlului de credit
 - titularizare prin intermediul pieței de capital
- **Surse de informații utilizate în fundamentarea programelor de creditare:**
 - programele prioritare vizând dezvoltarea macroeconomică
 - prognozele instituțiilor specializate și ale sistemului bancar
 - tendințele în materia solicitărilor de credit, bazate pe istoricul, structura și factorii previzibili de influență
 - politica autorității de reglementare și supraveghere în materie
 - strategia de dezvoltare și prioritățile instituției de credit

Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare

- **Pentru creditele acordate persoanelor fizice:**
 - procedură de analiză relativ simplă
 - estimarea siguranței veniturilor curente, de natură preponderent salarială
 - încadrarea obligațiilor de plată aferente împrumutului solicitat într-un quantum de venituri prevăzut de normele bancare sau de reglementările interne
- **Pentru creditele acordate persoanelor juridice:**
 - analiza economico-financiară a activității solicitantului de credit
 - analiza bilanțului contabil
 - analiza profitabilității, pe baza contului de profit și pierdere
 - analiza bonității clientului
 - analiza planului de afaceri și a cash-flow-ului previzionat
 - analiza aspectelor nefinanciare

Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare

Analiza economico-financiară (istoricul)

- **Analiza bilanțului contabil:**
 - serii de raportări financiare (minim trei ani), auditate; balanțe de verificare recente
 - se obțin situații comparative
 - sesizarea tendințelor de evoluție a indicatorilor relevanți
 - categorii de indicatori:
 - imobilizările corporale și necorporale, în raport cu sursele lor de acoperire
 - decontările, vărsămintele, datoriile și obligațiile față de terți
 - costurile și structura acestora pe categorii
- **Analiza profitabilității:**
 - pe baza contului de profit și pierdere
 - prin agregarea indicatorilor aferenți celor trei categorii de activități
 - permite detalierea veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor
 - fluxuri economice de bază:
 - fluxurile de exploatare
 - fluxurile financiare
 - fluxurile extraordinare
- **Analiza bonității:**
 - se bazează pe informații din situațiile financiare
 - include date privind investițiile în curs de realizare
 - categorii de indicatori:
 - indicatori privind dimensiunea și structura afacerilor derulate
 - indicatori privind performanțele economico-financiare
 - indicatori privind investițiile solicitantului

Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare

Analiza planului de afaceri și a cash-flow-ului previzionat

- **Coordonate de analiză:**

- extrapolarea trendurilor determinate în urma analizei istoricului firmei
- estimează posibilitățile de dezvoltare a afacerii pe seama creditului solicitat
- necesarul de finanțare:

$$\begin{aligned} \text{Finantare} &= \frac{\text{active}}{\text{vanzari}} \times \text{mod ificarea vanzarilor} - \frac{\text{pasive}}{\text{vanzari}} \times \text{mod ificarea vanzarilor} - \\ \text{totala} & \quad \quad \quad (\text{ previzionata }) \quad \quad \quad (\text{ previzionata }) \\ & - \left(\frac{\text{marja}}{\text{de profit}} - \frac{\text{vanzari}}{\text{previzionate}} \right) \times (1 - \text{indicele dividendului platit}) \end{aligned}$$

- **Elemente obligatorii ale planului de afaceri:**

- obiectivele strategice ale afacerii
- analiza SWOT a istoricului și planurilor de dezvoltare
- detalierea coordonatelor specifice: nișă de piață, tehnologie, tehnici de marketing ș.a.
- modalitatea de acoperire a necesarului de finanțare
- sistemul de monitorizare și de corecție a abaterilor

Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare

Analiza planului de afaceri și a cash-flow-ului previzionat

- **Bugetul previzionat de venituri și cheltuieli**
 - însoțește, în mod obligatoriu, planul de afaceri
 - se întocmește pentru fiecare an din orizontul de timp considerat
- **Fluxul de numerar (cash-flow):**
 - document sintetic de evidențiere a evoluției încasărilor și plăților, care au ca rezultat variația soldului de lichidități de la o perioadă la alta
 - coordonate de analiză:
 - identificarea principalelor surse generatoare de lichidități
 - identificarea factorilor de influență a capacității activității clientului de a genera lichidități
 - evaluarea capacității de rambursare a creditului, de plată a dobânzilor și comisioanelor aferente
 - elaborarea unor variante de previziune a fluxului de numerar, pornind de la ipoteze de lucru diferite (pesimiste - optimiste - medii)

Metode de analiză utilizate în fundamentarea deciziei de creditare

Analiza aspectelor nefinanciare

- **Conținut:**
 - etapă complementară analizelor cantitative
 - privește factorii calitativi
 - întregește viziunea băncii asupra riscurilor la care se expune în relația cu clienții săi
- **Componente de analiză:**
 - componenta internă:
 - calitatea managementului firmei
 - specificul activităților
 - modalitatea de abordare strategică a afacerilor derulate
 - componenta externă:
 - segmentul de piață vizat și nivelul de concurență,
 - racordarea la circuitul economic extern
 - aspectele referitoare la politica generală a statului în domeniul specific de activitate sau în privința fiscalității
 - nivelul de reglementare al activităților desfășurate
 - influențele derivând din poziția geografică

Decizia de creditare și administrarea creditului

- **Decizia de creditare:**
 - opțiune unilaterală a băncii
 - se bazează pe evaluarea multicriterială a clientului-solicitant
 - parametrii de evaluare sunt stabiliți de:
 - legislația în vigoare
 - reglementările băncii centrale și, în ultimă instanță
 - normele interne în materie
- **Criterii de decizie (principiul celor 6 „C”):**
 - *caracterul* se referă la voința împrumutatului de a rambursa creditul
 - *capacitatea* privește posibilitatea efectivă de plată a datoriei, pe seama unui flux de numerar corespunzător
 - *capitalul* este un reper care indică forța financiară proprie
 - *colateralul* (garanția) constă în activele care susțin împrumutul
 - *condițiile economice* dimensionează vulnerabilitatea împrumutului față de influența factorilor externi
 - *conformitatea* față de normele legale

Decizia de creditare și administrarea creditului

- **Credit-scoringul:**

- instrument de evaluare automată
- utilizare:
 - pentru aprecierea a cererilor de creditare
 - pentru aprecierea riscului ce poate apărea în derularea creditelor în curs
- utilizat mai ales în creditarea persoanelor fizice
- se bazează pe date și statistici reale (grad de încredere superior față de alte metode subiective)

- **Sistemele expert:**

- manieră de apreciere a nivelului de conformare cu normele de creditare
- se bazează pe simularea raționamentelor unui decident uman
- niveluri de analiză:
 - primul criteri de orientare: istoricul solicitantului, dintr-o perspectivă complexă (situația financiară, relațiile cu furnizorii și clienții, comportamentul față de băncile partenere, modalitatea de abordare a obligațiilor bugetare, potențialul intrinsec de dezvoltare)
 - a doua etapă se materializează printr-un proces de învățare a tehnicilor de evaluare specifice băncii, decizia de creditare fiind selectată dintr-o gamă mai largă de soluții ce depind de condițiile economico-financiare specifice fiecărui caz în parte

- **Rolul managementului de grup:**

- evitarea subiectivismului
- implicarea factorilor responsabili, cu atribuții în evaluarea și optimizarea riscurilor bancare

Decizia de creditare și administrarea creditului

- **Administrarea creditelor; operațiuni:**
 - evidența tragerilor și a rambursărilor, în raport cu graficele convenite prin convenția de creditare
 - urmărirea evoluției sistemului de condiționări pe baza cărora s-a aprobat cererea de creditare
- **Clasificarea creditelor:**
 - în strânsă legătură cu sistemul de provizionare
 - stă la baza unor decizii individuale privind derularea fiecărui contract de credit în parte:
 - revizuirea condițiilor
 - rambursarea anticipată
 - procedurile de executare silită
- **Executarea garanțiilor:**
 - pentru clienții insolvabili
 - riscul declanșării procedurilor de reorganizare judiciară sau de faliment al debitorilor rău-platnici
 - act firesc de igienizare a mediului de afaceri
 - îndestularea băncii poate fi doar parțială față de sumele care i s-ar cuveni

VIII. Managementul operațiunilor cu titluri

- **Categorii de titluri și operațiuni uzuale**
- **Emisiuni de titluri; facilități acordate terților**

Categorii de titluri și operațiuni uzuale

- **Categorii de titluri:**
 - valori mobiliare tranzacționate pe piețele reglementate și supravegheate
 - titluri de stat și ale administrației locale: bilete de tezaur, certificate de trezorerie, obligațiuni de stat și municipale
 - titluri de creanță negociabile: certificate de depozit, certificate de investitor, instrumente de credit
 - acțiuni necotate ale unor societăți comerciale
- **Structura titlurilor pe destinații:**
 - titluri de tranzacție (speculative): perioadă scurtă de deținere, de regulă maxim șase luni, intenția băncii fiind aceea de a le vinde la un moment favorabil al pieței, cu mult înainte de scadența lor
 - titluri de plasament: durată mai lungă de deținere, nu necesită menținerea în portofoliu până la scadență, urmând a fi valorificate fie în funcție de evoluția pieței, fie legat de necesitățile proprii privind lichiditatea
 - titlurile de investiții: se mențin în portofoliu, de regulă, până la scadență, veniturile aferente fiind obținute, în special, din dobânzile asociate și, mai rar, din valorificarea evoluției cursului
- **Revizuirea portofoliului de titluri:**
 - operații de reclasare, dintr-o categorie în alta
 - evidențierea unor necesități de împrăștiere
 - evidențierea unor necesități de valorificare imediată
 - evidențierea unor necesități de clasare (ca pierderi)

Categorii de titluri și operațiuni uzuale

- **Operațiuni de schimb - forme:**

- cesiuni definitive: schimbul titlurilor cu disponibilități, în ambele sensuri, în funcție de necesitățile de lichiditate
- cesiuni temporare (pensiuni), includ acordul părților de retrocedare a titlurilor cesionate, la un anumit moment și la un preț convenit (pensiuni simple sau livrate)
- împrumuturi de titluri, garantate - de obicei - prin remiterea altor titluri sau colaterale

- **Operațiunile de gestiune curentă:**

- se aseamănă cu cele privind managementul trezoreriei
- se desfășoară pe două paliere distincte:
 - activități front-end: culeg informații despre evenimentele din piață, le structurează și le evaluează cu scopul de a facilita luarea deciziei în procesul achiziției sau vânzării de titluri
 - activități back-end: au drept scop monitorizarea tranzacțiilor, monitorizarea titlurilor și colectarea veniturilor

- **Operațiunile de contabilizare a titlurilor pentru terți:**

- specifice segmentului de privat-banking
- au relevanță, sub aspectul acurateței, exhaustivității și promptitudinii informațiilor, atât pentru clienți, cât și pentru conducerea băncii

Emisiuni de titluri; facilități acordate terților

- **Titluri emise de bănci:**

- acțiuni, obligațiuni, împrumuturi subordonate (afectează capitalul sau fondurile proprii)
- titluri de creanță negociabile

- **Facilități pentru terți privind emisiunea de titluri:**

- facilitatea de emisiune a titlurilor – NIF (Note Issuance Facility) - aranjamente de credit reînnoibile, titlurile emise de debitor fiind pe termen scurt (3 – 6 luni)
- facilități de emisiune reînnoibile – RUF (Revolving Underwriting Facility) - facilități de finanțare pe termen mediu și lung, (6-7 ani) prin care se garantează vânzarea titlurilor emise pe termen scurt de către clientul băncii
- facilitățile cu opțiuni multiple – MOFF (Multiple Options Founding Facility) - facilități de finanțare pe termen mediu care permit clientului-emitent să aleagă dintre mai multe variante diferite de finanțare
- garanțiile pentru facilitățile de emisiune a titlurilor - SNIF (Standby Note Issuance Facility) - operațiune extrabilanțieră, dacă debitorul-emitent nu-și poate achita obligațiile la scadența propriilor titluri, banca se subrogă în plata eventualelor datorii

IX. Managementul operațiunilor valutare

- **Poziția de schimb: indicatori și utilitatea ei în monitorizarea riscului valutar**
- **Operațiuni valutare pentru clienții băncilor**
- **Operațiuni de schimb valutar; swap-ul valutar**

Poziția de schimb: indicatori și utilitatea ei în monitorizarea riscului valutar

- **Concept:**

- diferența între creanțele și obligațiile valutare
- ilustrează expunerea instituțiilor de credit față de riscul valutar

- **Indicatori:**

- *poziția valutară individuală* - diferența între creanțe și obligații asumate în aceeași valută
- *poziția valutară individuală ajustată* - cu echivalentul în lei, actualizat, al capitalului social subscris și vărsat în devize și al primelor de emisiune plătite în devize
- *poziția valutară totală* - valoarea cea mai mare, în modul, dintre totalul pozițiilor valutare individuale ajustate
- *poziția de schimb lungă* - nivelul creanțelor valutare depășește nivelul obligațiilor în valută
- *poziția de schimb scurtă* - angajamentele în valută depășesc creanțele valutare
- *poziția de schimb structurală* - vizează elementele bilanțiere de natură patrimonială (titluri de portofoliu, participații în cadrul altor instituții financiare; dotări ale subsidiarelor din străinătate)
- *poziția de schimb operațională* - include elemente extrabilanțiere (tranzacții valutare/cu titluri la termen, angajamente de creditare; dobânzi în valută)

Poziția de schimb: indicatori și utilitatea ei în monitorizarea riscului valutar

- **Cerințe prudențiale:**

- maxim 10% din fondurile proprii ale băncii pentru oricare dintre pozițiile valutare individuale ajustate
- maximum 20% din fondurile proprii ale băncii pentru poziția valutară totală

- **Obligații ale băncilor:**

- sistem de evidență pentru : înregistrarea permanentă și imediată a operațiunilor în devize, calcularea rezultatelor acestora și determinarea pozițiilor valutare individuale ajustate și a poziției valutare totale
- sistem de supraveghere și de gestiune a riscului valutar pe bază de norme și proceduri interne, aprobate de consiliul de administrație al băncii, care să respecte reglementările în domeniu și care să urmărească încadrarea pozițiilor valutare în limitele prezentate anterior
- sistem de control permanent pentru verificarea respectării procedurilor interne, necesar în vederea îndeplinirii dispozițiilor precedente
- desemnarea unui conducător care să asigure coordonarea permanentă a activității valutare a băncii
- raportare zilnică la Banca Națională a nivelului pozițiilor valutare

Operațiuni valutare pentru clienții băncilor

- **Operațiuni de casă:**
 - încasări și plăți în valută
 - operațiuni de schimb manual (prin casele sau birourile de schimb valutar)
- **Operațiuni de cont curent și de atragere a depozitelor:**
 - încasări și plăți curente, aferente tranzacțiilor comerciale
 - oferta de instrumente de decontare la termen
 - modalitățile de fructificare a disponibilităților valutare
- **Operațiunile de creditare:**
 - necesitatea băncilor de a efectua plasamente cât mai bine remunerate
 - necesitatea firmelor de a obține finanțări în monedele în care își obțin veniturile
 - rate de referință: LIBOR (USD) și EURIBOR (Euro)
 - marja sau prima de risc se adaugă la dobânda de referință (riscul de credit)
- **Participarea la piața valutară:**
 - plasarea excedentelor și acoperirea deficitelor de trezorerie
 - termene scurte, predomină tranzacțiile overnight sau tomorrow next (pentru decalaje orare mari)

Operațiuni de schimb valutar; swap-ul valutar

- **Operațiuni de schimb valutar la vedere (spot):**

- se realizează, în general, pe piața interbancară
- în raport cu moneda națională / între valute diferite
- între data încheierii contractului și scadență: maxim două zile lucrătoare
- cursul spot este stabilit la data tranzacției

- **Operațiuni de schimb la termen:**

- în piața interbancară (tranzacții forward)
- pe piața de capital (contracte futures)
- estimarea cursului de schimb la termen:

$$C_{t_0} = C_0 \frac{1 + \frac{d_1}{100} \cdot \frac{t}{360}}{1 + \frac{d_2}{100} \cdot \frac{t}{360}}$$

- diferența dintre cursul de schimb la termen și cursul spot la același moment ($\Delta = C_{t_0} - C_t$):
 - report ($\Delta > 0$); plătită/ încasată de bancă, în operațiunile de cumpărare/vânzare la termen
 - deport ($\Delta < 0$); plătită /încasată de bancă, în operațiunile de vânzare/cumpărare la termen
- scop: operațiuni de tip hedging, operațiuni speculative

- **Swap valutar:**

- atragerea de resurse într-o anumită valută și efectuarea de plasamente într-o altă valută
- swap de trezorerie - două operațiuni de schimb al unei sume, în aceeași valută, la cursuri diferite: forward și spot, în această ordine; nu se calculează/ plătesc dobânzi
- swap financiar - o operațiune de schimb la vedere conexată cu operațiunea simetrică de schimb la termen, data scadenței fiind momentul livrării reciproce a valutilor; se calculează și se virează dobânzile aferente titlurilor negociate

X. Venituri, costuri și performanțe bancare

- **Marja de dobândă - principala sursă de venituri a băncilor**
- **Evaluarea și analiza performanțelor bancare**

Marja de dobândă - principală sursă de venituri a băncilor

- **Definiție:**

- diferența între veniturile de această natură aferente plasamentelor efectuate și cheltuielile de același gen efectuate cu resursele atrase

- **Teoria globală a dobânzii:**

- $d_d = d_p + p_r + r_d + r_i$, unde:
- d_p - rata medie a dobânzilor pasive
- p_r - prima de risc, legată de calitatea semnăturii (ratingul) debitorului
- r_d - riscul evoluției dobânzii
- r_i - evoluția inflației

Evaluarea și analiza performanțelor bancare

- **Contul de rezultate - indicatori relevanți:**
 - venitul net bancar
 - rezultatul brut din exploatare
 - rezultatul net bancar
- **Indicatori derivați:**
 - selecție a fost realizată pe baza frecvenței utilizării lor în evaluarea performanțelor bancare
 - formează modelul rentabilității capitalului (return of equity model):
 - marja netă a dobânzii
 - rentabilitatea capitalului
 - rentabilitatea activelor
 - multiplicarea capitalului social
 - efectul de pârghie (de levier)
 - rata profitului net (și aportul diferiților factori de influență)
 - gradul de utilizare al activelor (pe două categorii de indicatori analitici)

Evaluarea și analiza performanțelor bancare

- **Alte modele (privind performanțele bancare) bazate pe:**
 - ratele de exploatare: costul mediu al depozitelor, randamentul mediu al creditelor, marja credite/depozite
 - ratele de structură
 - ratele de gestiune
- **Sistemele de rating (CAMEL și CAMPL)**
 - analiză complexă a nivelului de performanță
 - corelare cu riscul asumat în desfășurarea operațiunilor specifice
 - evaluare în funcție de valorile indicilor compoziți
 - indicatori de referință:
 - C - adecvarea capitalului băncii (Capital adequacy)
 - A - calitatea activelor (Asset quality)
 - M - calitatea managementului băncii (Management quality)
 - E - nivelul veniturilor (Earning)
 - L - lichiditatea băncii (Liquidity)